

Mandát pre revíziu výdavkov na zdravotníctvo

Revízia výdavkov na zdravotníctvo v objeme 5,24% HDP ročne sa zameria na možné úspory predovšetkým vo výdavkoch na zdravotnú starostlivosť. Identifikuje tým zdroje potrebné na nevyhnutné a zároveň efektívne investície do lôžkových zariadení. Celkové výdavky na zdravotníctvo nepresiahnu rast cien v ekonomike (0,17 % HDP v roku 2017). Cieľom je znížiť počet odvrátiteľných úmrtí na úroveň priemeru krajín V3.

Výsledkový cieľ

Napriek tomu, že Slovensko vynakladá na zdravotníctvo väčší podiel HDP ako je priemer V3, vo výsledkových ukazovateľoch zdravotného stavu obyvateľov zaostáva¹. Výsledkovým cieľom pre zdravotníctvo dosiahnuteľným v horizonte štyroch rokov je znížiť počet úmrtí **odvrátiteľných systémom zdravotnej starostlivosti** (amenable mortality) na úroveň V3 (detailný popis indikátora v prílohe).

Fiškálne ciele

Slovensko za posledných 10 rokov výrazne zvýšilo výdavky do zdravotníctva. K zásadnejším investíciám v lôžkových zariadeniach napriek tomu dlhodobo nedochádza, v prospech rastu bežných výdavkov. Revízia výdavkov sa zameria na možné úspory, ako aj nevyhnutné investície:

- Realistické je **tímenie rastu výdavkov**, ktoré by mali rásť v súlade s infláciou. Scenár bez zmeny politik (NPC) predpokladá rast výdavkov v súlade s daňovými príjmami VZP (odvody, platba za poistencov štátu, dlžné poistné, ročné zúčtovanie a pod.).
- **Investície do lôžkových zariadení** vyžadujú dodatočné zdroje v odhadovanom objeme 633 mil. eur v priebehu 4 rokov. Postavili by sa za nich 3 nové koncové nemocnice (najmä UNB) a zrekonštruovalo sa 5 veľkých nemocníc.

TABUĽKA 1 - Zdroje zdravotníctva po zohľadnení šetrenia a nevyhnutných investícií (mil. eur)

hodnoty v mil. eur	2015 S	2016 OS	2017 ZS	2018 ZS	2019 ZS	2020 ZS
Zdroje v zdravotníctve - základný scenár	4 318	4 331	4 449	4 696	4 980	5 283
Investície do fakultných nemocníc (zo zdrojov zdravotníctva)			158	158	158	158
Potrebné opatrenia (šetrenia oproti ZS)			143	293	471	757
Zdroje v zdravotníctve - scenár Hodnoty za peniaze	4 318	4 331	4 307	4 404	4 509	4 526
Zdroje v zdravotníctve - RVS			4 445	4 690	4 970	
Rozdiel oproti RVS			-138	-286	-462	

Zdroj: MF SR, IFP

Zameranie

Na základe medzinárodného porovnania a údajov o hospodárení nemocníc sme identifikovali oblasti, v ktorých je najväčší priestor na úspory:

- Renty pochádzajúce z poistného trhu, a z neprehľadných vzťahov a interakcií medzi poisťovňami a poskytovateľmi
- Nadspotreba, indukovaná a chybná preskripcia, a nákladovo neefektívna kategorizácia liekov, zdravotníckych pomôcok a špecializovaného zdravotníckeho materiálu.

¹ <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=8789>

- Prevádzkové náklady nemocníc (nadbytočné kapacity a drahé nákupy)
- Zdravotnícka záchranná služba (výrazne vyššie náklady v porovnaní so susedmi a dobrými krajinami naznačujú priestor pre efektívnejšiu súťaž licencií)
- Laboratória a zobrazovacie vyšetrenia (výrazne vyššie výdavky v porovnaní so susednými krajinami)

Za záverečnú správu je zodpovedné MF SR, ktoré ju vypracuje v spolupráci s MZ SR. Pre potreby vypracovania analýz vyššie zmienených oblastí sa MZ SR zaväzuje k súčinnosti pri poskytovaní kompletných a detailných (neanonymizovaných) údajov o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti ako aj údajov z registra zdravotníckych zamestnancov a poskytovateľov.

Opis ukazovateľa Odvratiteľná úmrtnosť

Odvratiteľná úmrtnosť (avoidable mortality) predstavuje počet úmrtí (pre špecifické vekové skupiny a špecifické ochorenia zadané v ICD klasifikácii²), ktorým je v možné predísť. Rozlišujú sa dva typy úmrtí - liečiteľné úmrtia a predchádzateľné úmrtia.

Za liečiteľné úmrtia sú považované také, ktorým sa dalo predísť kvalitnou zdravotnou starostlivosťou. Tieto úmrtia sleduje indikátor **úmrtnosť odvrátiteľná systémom zdravotnej starostlivosti** (amendable mortality) , ktorý sme zvolili za výsledkový cieľ. Indikátor predchádzateľnej úmrtnosti (preventable mortality) pozostáva z úmrtí, ktorým by bolo možné predísť opatreniami v oblasti verejného zdravotníctva ovplyvňujúcimi správanie a životný štýl, sociálno-ekonomický status a podmienky životného prostredia.

Výsledkovým cieľom pre zdravotníctvo je dosiahnuť v horizonte 4 rokov zníženie počet úmrtí odvrátiteľných systémom zdravotnej starostlivosti na úroveň V3. Čo v prepočte znamená znížiť počet úmrtí o 15% (1872 úmrtí) v porovnaní s rokom 2012.

TABUĽKA 2 - Úmrtnosť odvrátiteľná zdravotnou starostlivosťou

- štandardizovaná miera úmrtí na 100 tis. obyvateľov	2011	2012	medziročná zmena	medziročná zmena v %	Cieľ v roku 2020 v prepočte na populáciu
SK	237,90	236,60	-1,30	-0,55%	-1872
V3	206,30	201,93	-4,37	-2,12%	
EÚ28	125,20	122,90	-2,30	-1,84%	

Zdroj: Eurostat

Podrobnejšia štruktúra výdavkov vo verejnom zdravotníctve:

TABUĽKA 3 - Základný scenár zdrojov v zdravotníctve (mil. eur)

	2015 S	2016 OS	2017 ZS	2018 ZS	2019 ZS	2020 ZS
Spolu	4 318	4 331	4 449	4 696	4 980	5 283
VZP – ekonomicky aktívne obyvateľstvo	2 881	2 888	3 066	3 268	3 487	3 720
VZP - poistenci štátu	1 349	1 350	1 291	1 334	1 394	1 460
Príspevok na činnosť OS ZZS	13	14	14	14	15	16
Príspevok na činnosť NCZI	10	16	17	17	18	19
Výdavky kapitoly MZ SR bez vyššie uvedených (bez EU A COFIN)	64	62	61	63	66	68

Zdroj: MF SR , IFP

²International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision
<http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2015/en>

**TABUĽKA 4 - NPC scenár Verejného zdravotného poistenia
(mil. eur)**

hodnoty v mil. eur.	2015 S	2016 OS	2017 ZS	2018 ZS	2019 ZS	2020 ZS
Prijmy spolu	4 274	4 268	4 388	4 632	4 911	5 210
Daňové príjmy	4 237	4 238	4 357	4 602	4 880	5 180
EOA	2 881	2 888	3 066	3 268	3 487	3 720
Poistenci štátu	1 349	1 350	1 291	1 334	1 394	1 460
Granty a transfery	0	0	0	0	0	0
Nedaňové príjmy	36	30	30	30	30	30
Výdavky spolu	4 220	4 304	4 444	4 690	4 970	5 268
Výdavky poistenia na ZS	3 993	4 079	4 206	4 442	4 711	4 997
Ostatné výdavky	227	225	238	248	259	271
Mzdy	46	46	50	52	55	58
Tovary a služby	76	93	78	79	81	83
Bežné transfery z toho	56	52	59	62	66	69
Príspevky na činnosť UDZS, NCZI, OS ZZS	52	48	55	58	61	65
Ostatné	4	3	4	4	4	4
Kapitálové výdavky	49	34	52	55	58	61
Rozdiel	54 -	36 -	56 -	58 -	59 -	57

Zdroj: MF SR, IFP

TABUĽKA 5 - Činnosť nemocníc (mil. eur)

hodnoty v mil. eur.	2 010	2 011	2 012	2 013
mzdy a odvody	720	747	846	880
tovary a služby	667	708	694	751
odpisy	98	99	108	105
Spolu	1 485	1 554	1 648	1 736

*obsahuje aj ambulancie nemocníc

Zdroj: NCZI

Základný scenár – metodika

Zostavenie základného scenára vychádza z manuálu pre Scenár nezmenených politík(NPC manuál). NPC je scenár vývoja verejných financií za predpokladu, že by vláda resp. parlament neprijímali žiadne opatrenia a ich vývoj by bol podmienený len makroekonomickým vývojom a existujúcimi politikami vrátane účinnej legislatívy.

Predpoklady pre zostavenie ZS scenára:

- Zdroje v zdravotníctve a výdavky kapitoly MZ SR
 - odvody od EAO sa preberajú z prognózy daňového výboru;
 - platba za poistencov štátu sa indexuje podľa rastu prislúchajúcej priemernej mzdy dva roky dozadu a zmenou počtu poistencov štátu, pričom východiskovú bázu je potrebné očistiť o jednorazové opatrenia (ako napríklad oddlžovanie nemocníc, zvyšovanie platov a pod., ktoré sú financované platbou za poistencov štátu iba prechodne cez zvýšenie základnej sadzby);
 - príspevky na činnosť iných organizácií v zdravotníctve (napr. NCZI, OS ZZS a pod.) sa upravujú rovnako ako bežné transfery podľa manuálu NPC;
 - výdavky kapitoly sa upravujú príslušným indexom, podľa toho či sa jedná o výdavky na mzdy, tovary služby, dotácie a transfery alebo kapitálové výdavky (viac manuál NPC).

- Príjmy VZP
 - odvody od EAO sa preberajú z prognózy daňového výboru;
 - platba za poistencov štátu sa indexuje podľa rastu prislúchajúcej priemernej mzdy dva roky dozadu a zmenou počtu poistencov štátu, pričom východiskovú bázu je potrebné očistiť o jednorazové opatrenia (ako napríklad oddlžovanie nemocníc, zvyšovanie platov a pod., ktoré sú financované cez platbu za poistencov štátu iba prechodne cez zvýšenie základnej sadzby);
 - ostatné príjmy VZP sa indexujú príslušným indexom podľa ich ekonomickej klasifikácie.

- Výdavky VZP
 - výdavky poistenia sa vyvíjajú podľa rastu daňových príjmov VZP;
 - ostatné výdavky sa upravujú príslušným indexom na základe ekonomickej klasifikácie (viac manuál NPC);
 - príspevky na činnosť iných organizácií v zdravotníctve (napr. NCZI, OS ZZS a pod.) sa upravujú rovnako ako výdavky verejného zdravotného poistenia súvisiace s poistením, nakoľko ich výška priamo závisí od výšky daňových príjmov jednotlivých poisťovní.